Általános és alk. nyelvészet

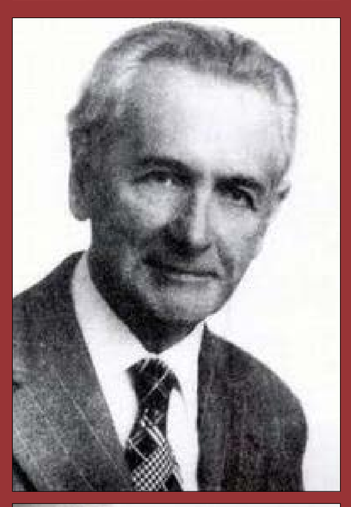

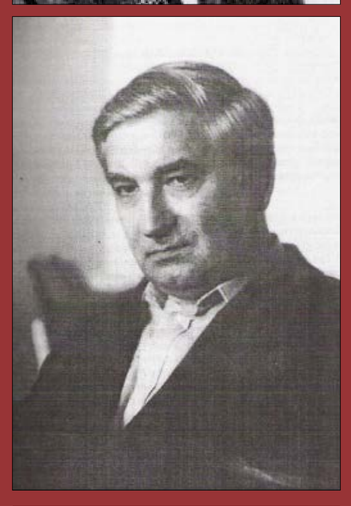

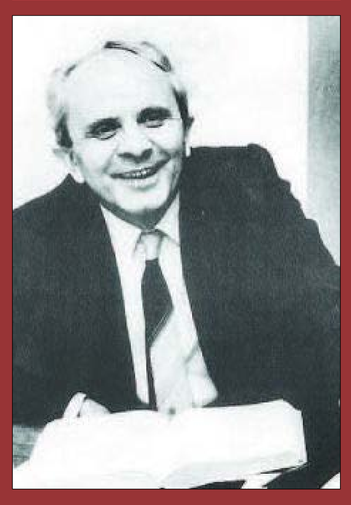

Az (Általános és) Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék története

Az ELTE BTK Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéke – amely a mai Alkalmazott Nyelvészeti és Fonetikai Tanszék egyik előzménytanszéke – 2005-ig ***Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék*** néven működött.

Ennek a tanszéknek a története messzire nyúlik vissza. Már az ELTE jogelődjén (egyetemünk Eötvös Loránd nevét 1950 óta viseli), a Pázmány Péter Tudományegyetemen is működött ***Általános Nyelvészeti Tanszék és Fonetikai Labor***, amelyet 1938-ban hoztak létre – ennek a tanszéknek az első vezetője (1951-es nyugdíjazásáig) **Laziczius Gyula**, a neves fonetikus és általános nyelvész professzor volt. 1964-ben az Általános Nyelvészeti Tanszék és Fonetikai Labor alakult át ***Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék***ké, az önálló Fonetika Tanszék pedig ebből a tanszékből kiválva 1972-ben alakult meg. (Az Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék 2005-ben alakult át Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékké.)

Az Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéken az indulástól, 1964-től az 1967/1968-as tanévig működött egy *matematikai és alkalmazott nyelvészet szak* is, majd az 1968/1969-es tanévtől kezdve az *általános és alkalmazott nyelvészet szak* működött tovább ún. B-szakként (8 féléves képzésként). Az általános és alkalmazott nyelvészet szak alapítója az önálló Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék első vezetője, **Telegdi Zsigmond** professzor volt.

Telegdi Zsigmond mellett az Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék neves professzorai között említhetjük (névsorrendben) Antal László, Balázs János, Kiefer Ferenc, Papp Ferenc, Szabó Zoltán, Szépe György és Zsilka János nevét. Közülük 1964 és 1996 között **a tanszék vezetője volt** (időrendben) **Telegdi Zsigmond, Balázs János, Zsilka János, Papp Ferenc**, majd ismét **Zsilka János**. 1996 és 2009 között **Gecső Tamás** habilitált egyetemi docens, 2010 márciusától a 2018/2019-es tanév végéig **Ladányi Mária** egyetemi tanár volt a tanszék vezetője.

A 80-as évek közepéig a tanszékhez tartozott a Telegdi professzor vezetésével működő ***Iranisztikai Csoport***, amely később önálló tanszékké vált, valamint 1981-től Zsilka professzor 1999-ben bekövetkezett haláláig a tanszéken működött a ***"Nyelvi mozgásformák dialektikája" kutatócsoport*** is, Zsilka professzor vezetésével.

A tanszékhez eredetileg két szak, az *általános és alkalmazott nyelvészet szak* és az *eszperantó nyelv és irodalom szak* tartozott (ez utóbbi **Szerdahelyi István**, majd az ő halála után **Koutny Ilona** és **Varga-Haszonits Zsuzsa**, később Varga-Haszonits Zsuzsa vezetésével), valamint a tanszék keretében működött az *afrikanisztika program* is, **Füssi Nagy Géza** vezetésével. 2001 őszétől általános és alkalmazott nyelvészet szak már nem indulhatott; e szak kifutásával a tanszék fokozatosan alkalmazott nyelvészeti irányba fordult. A tanszék neve Gecső Tamás tanszékvezetésének idején, 2005-ben lett ***Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék***.

Az első *alkalmazott nyelvészet szak*os évfolyam a bolognai rendszert megelőző osztatlan képzésben 2002-ben indult el, és 2005-ben végzett. Az új alkalmazott nyelvészet szak mellett továbbra is megmaradt az eszperantó szak és az afrikanisztika program, ill. az alkalmazott nyelvészet keretében elindult *a magyar mint idegen nyelv program* is, **Jónás Frigyes** vezetésével.

A bolognai folyamat keretében az alkalmazott nyelvészet BA-szinten először a magyar alapszakon belül indult el, *nyelvmentor specializáció* (korábban: szakirány) néven. 2006 őszén már zajlott az alapozó képzés; az első nyelvmentoros évfolyam 2007 februárjában kezdte meg tanulmányait. 2012 őszétől a *nyelvmentor minor szak* is elindult idegennyelv-szakosok számára.

A tanszék szándékai ellenére a bolognai struktúrában az eszperantó sem szakként, sem szakirányként nem indulhatott el. Az új tanulmányi struktúra következtében a 2006/2007-es tanévben az afrikanisztika és a magyar mint idegen nyelv programok is lezárultak. A 2009/2010-es tanévben – ugyancsak ennek a strukturális változásnak a következtében – a 2002-ben indult osztatlan alkalmazott nyelvészet szak utolsó évfolyamának végzésével ennek a mindössze nyolc tanéven át működő szaknak a története sajnos szintén véget ért.

Az új, BA-szintű nyelvmentor specializáció/minor mellett a tanszék 2009-ben a Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézettel közösen indította el az *alkalmazott nyelvészet mesterszak*os (MA) képzést, amelyen belül az *interkulturális nyelvészet* specializációért (korábban: szakirányért) felelt. Ez a specializáció (a szaknak előírt alacsony létszám miatt) a 2019/20-as tanévtől tanulmányaikat megkezdők számára sajnos már nem indulhat el.

2010 őszén az *Interkulturális nyelvészet* című önálló tanszéki doktori program elindulásával (programvezető: **Gecső Tamás**) a képzési struktúra a tanszéken teljessé vált (alapszak–mesterszak–doktori képzés)

. 2019. június 1-től azonban a doktori program vezetését – Gecső Tamás nyugdíjba vonulásával – **Brdar-Szabó Rita** habilitált egyetemi docens (Germanisztikai Intézet, Német Nyelvi Tanszék) vette át, így ez a doktori program elkerült a tanszékről.

Az Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék eredetileg a ***Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport***hoz tartozott, majd ebből kiválva 1989-től ***önálló, intézetbe nem tartozó szervezeti egység***ként működött, 2005-től Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék néven. 2006 és 2009 között az Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék az ***Informatikai és Könyvtártudományi Intézet***hez tartozott, majd 2009 novemberében intézeti tanszékként a ***Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet*** része lett.

2019. július 1-jével az Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék egyesült a Fonetikai Tanszékkel, így a két tanszék ***Alkalmazott Nyelvészeti és Fonetikai Tanszék*** néven működik tovább. Az egyesült tanszék első vezetője **Markó Alexandra** habilitált egyetemi docens, az addigi Fonetikai Tanszék vezetője lett, akitől a tanszék vezetését 2021. július 1-től **C. Vladár Zsuzsa** habilitált egyetemi docens vette át.

ESZPERANTÓ NYELV ÉS IRODALOM SZAK

SZAKGAZDA: ÁLTALÁNOS ÉS ALKALMAZOTT NYELVÉSZETI TANSZÉK =02=

EP-103 Eszperantó nyelvgyakorlat 3. [G,2ó.] Bujdosó Iván tud.smts.
EP-107 Eszperantó stílusgyakorlat 3. [G,1ó.] Máthé Árpád (TTK) doc.
EP-108 Eszperantó stílusgyakorlat 4. [G,1ó.] Máthé Árpád (TTK) doc.
EP-111 A nyelvi leírás elmélete 1. [K,1ó.] Kelemen Sándor tud.mts.
EP-115 Eszperantó leíró nyelvészet 1. [G,2ó.] Varga-Haszonits Zsuzsa doc.
EP-121 Eszperantó irodalomtörténet 1. [K,1ó.] Varga-Haszonits Zsuzsa doc.
EP-123 Eszperantó irodalomtörténet 3. [K,1ó.] Varga-Haszonits Zsuzsa doc.
EP-125 Irodalmi szeminárium 1. [G,2ó.] Varga-Haszonits Zsuzsa doc.
EP-127 Irodalmi szeminárium 3. [G,2ó.] Varga-Haszonits Zsuzsa doc.
EP-132 A nyelvtudomány története [K,2ó.] Gecső Tamás doc.
EP-133 A világ nyelvei [K,2ó.] Varga-Haszonits Zsuzsa doc.
EP-141 Interlingvisztika 1. Kommunikáció- és jelelmélet [K,1ó.] Kelemen Sándor tud.mts.
EP-142 Interlingvisztika 2. Mesterséges nyelvi modellek [K,1ó.] Varga-Haszonits Zsuzsa doc.
EP-146 Interlingvisztika szeminárium 2. [G,1ó.] Varga-Haszonits Zsuzsa doc.

EP-151/a A kétnyelvűség propedeutikai vonatkozásai [G,2ó.] Bujdosó Iván tud.smts.
EP-151/b Multimédia a nyelvtanításban [G,2ó.] Bujdosó Iván tud.smts.
EP-151/c Az eszperantó oktatásának technológiája [G,2ó.] Bujdosó Iván tud.smts.
EP-151/d Az eszperantó mozgalom története [G,2ó.] Máthé Árpád (TTK) doc.
EP-151/e Eszperantó kultúra [G,2ó.] Máthé Árpád (TTK) doc.
EP-151/f Irodalmi szövegek jelentéselemzése [G,2ó.] Varga-Haszonits Zsuzsa doc.

EP-161 Szakmódszertan 1. [G,2ó.] Jónás Frigyes doc.

EP-162 Szakmódszertan 2. [G,2ó.] Bujdosó Iván tud.smts.

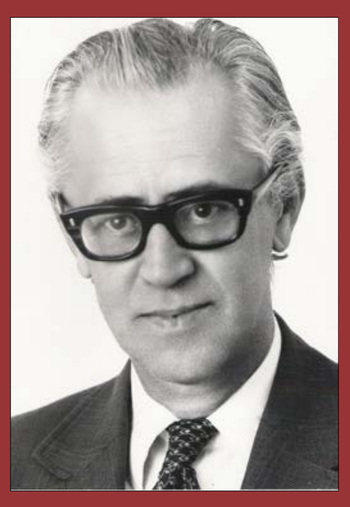

SZAKGAZDA: ÁLTALÁNOS ÉS ALKALMAZOTT NYELVÉSZETI TANSZÉK =02=

EPN-114 Alapfokú nyelvtanfolyam 2. [0,90ó.] kredit: 3 Bujdosó Iván tud.smts.
EPN-115 Interkulturális tanulmányok [K,15ó.] kredit: 3 Varga-Haszonits Zsuzsa doc.
EPN-116 Bevezetés az alkalmazott nyelvészetbe [K,15ó.] kredit: 2 Varga-Haszonits Zsuzsa doc.
EPN-222 Eszperantó leíró nyelvészet 2.: Eszperantó szövegek jelentéselemzése [K,30ó.] kredit: 2 Varga-Haszonits Zsuzsa doc.
EPN-361/a Eszperantó kultúra: Az eszperantó mozgalom története [K,15ó.] kredit: 1 Máthé Árpád (TTK) doc.
EPN-361/b Eszperantó kultúra: Nemzeti témák a nemzetközi kulturákban [K,15ó.] kredit: 1 Máthé Árpád (TTK) doc.
EPN-411 Nyelvi tantervek és tananyagok: Multimédia a nyelvtanításban [G,45ó.] kredit: 2 Bujdosó Iván tud.smts.
EPN-421/a A nyelvoktatás technológiája: Az eszperantó oktatásának technológiája [G,45ó.] kredit: 2 Bujdosó Iván tud.smts.
EPN-421/b A nyelvoktatás technológiája: Az internet és az eszperantó oktatása [G,45ó.] kredit: 2 Bujdosó Iván tud.smts.

ESZPERANTÓ NYELVTANÁR SZAK

Afrikanisztika

Programfelelős: Berkes Mihály doc. (Politikai Tudományok Tanszéke)
Füssi-Nagy Géza tud. fmts.
(Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék) =109=

A program résztvevői áttekintik Afrika történetét, földrajzát, megismerkednek az itt élő népek és nyelvek legáltalánosabb problémáival, a szuahéli nyelvvel és kultúrával, a bantu nyelvészettel, Fekete-Afrika irodalmával, orális hagyományaival.

Kód	Tanegység	ért.	óra-szám	kredit
ZAN-AF01	Általános afrikanisztika (kutatástörténet)	K/G	30	3
ZAN-AF02	Afrika népei és nyelvei	K/G	30	2
ZAN-AF03	Afrika története a kezdetektől napjainkig	K/G	30	3
ZAN-AF04	Afrika földrajza – trópusi gazdálkodás	K/G	30	2
ZAN-AF05	Bantu nyelvészet (kitekintéssel más afrikai nyelvekre)	K/G	30	2
ZAN-AF06	Szuahéli kultúra	K/G	30	3
ZAN-AF07	Szuahéli nyelv	K/G	30	3
ZAN-AF08	A modernizáció társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális kérdései Afrikában	K/G	30	3
ZAN-AF09	Szuahéli nyelvtan és stílusgyakorlat	K/G	30	2
ZAN-AF10	Fekete-Afrika irodalma és orális hagyományai	K/G	30	3
ZAN-AF11	A mai Afrika politikai története	K/G	30	3
ZAN-AF12	Afrika természetföldrajza	K/G	30	3
	Összesen:			32

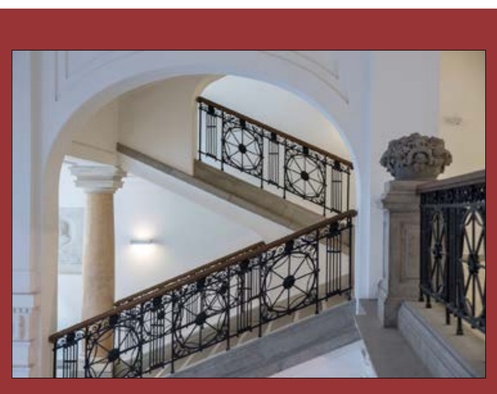

ÁLTALÁNOS ÉS ALKALMAZOTT NYELVÉSZET SZAK

Általános tudnivalók a szakról:
felvételének körülményei: B
latinigényes: ÁL-004
nem tanárképes
képzési idő: alapozó félévvel/félévekkel együtt 8 félév

A szakon megszerezhető végzettségek megnevezése:
- oklevéles általános és alkalmazott nyelvészet szakos bölcsész

Az oklevél minősítését az ÁL-129, 139, 149, 500, 501 tanegységek érdemjegyeinek számtani átlaga adja.

Szakgazda: Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék =02=

TANEGYSÉGLISTA

kód	megnevezés	meg-hird. féléve	beszá-molási köt.	heti óra-szám	előfeltétel
	Alapozó képzési szakasz (7 te.)				
ÁL-001	Bevezetés a nyelvtudományba		K	1	
ÁL-002	Az általános nyelvészet alapjai		G	2	
ÁL-003	Latin 1.		G	2	
ÁL-004	Latin 2.		Z	2	
ÁL-005	A világ nyelvei		K	1	
ÁL-006	A logika alapjai		K	2	
ÁL-070	A nyelvtudománytörténet alapvonalai		K	1	
	Törzsképzési szakasz (40 te.)				
ÁL-101	A nyelvi leírás elmélete		K	2	
ÁL-102	Logikai szintaxis és szemantika 1.		G	2	
ÁL-103	Logikai szintaxis és szemantika 2.		Z	2	102
ÁL-111	Fonetika szeminárium 1.		G	1	
ÁL-112	Fonetika 1.		K	1	111
ÁL-113	Fonetika szeminárium 2.		G	1	112
ÁL-114	Fonetika 2.		K	1	113
ÁL-121	Szintaxis szeminárium 1.		G	1	
ÁL-122	Szintaxis 1.		K	2	121
ÁL-123	Szintaxis szeminárium 2.		G	1	122
ÁL-124	Szintaxis 2.		K	2	123
ÁL-129	Szintaxis szigorlat		S	0	124
ÁL-131	Történeti nyelvészet 1.		K	2	
ÁL-132	Történeti nyelvészet 2.		G	2	131
ÁL-139	Történeti nyelvészet szigorlat		S	0	132
ÁL-141	Szemantika szeminárium 1.		G	1	129
ÁL-142	Szemantika 1.		K	2	141
ÁL-143	Szemantika szeminárium 2.		G	1	142
ÁL-149	Szemantika 2.		Z	2	143
ÁL-151	Fonológia szeminárium 1.		G	1	114
ÁL-152	Fonológia 1.		K	2	151
ÁL-153	Fonológia szeminárium 2.		G	1	152
ÁL-159	Fonológia 2.		Z	2	153
ÁL-161	Morfológia		G	2	
ÁL-162	Nyelvtipológia		K	2	161
ÁL-163	Szemiotika		K	2	
ÁL-164	Esettan		K	2	
ÁL-165	Nyelvfilozófia 1.		K	2	
ÁL-166	Nyelvfilozófia 2.		K	2	
ÁL-171	Alkalmazott nyelvészet		G	2	
ÁL-172	Szövegtan		G	2	
ÁL-173	A nyelvtudomány története 1.		K	2	
ÁL-174	A nyelvtudomány története 2.		Z	2	
ÁL-175	Pszicholingvisztika		K	2	
ÁL-176	Szociolingvisztika		G	2	
ÁL-177	Interlingvisztika		G	2	
ÁL-178	Bev. a számítógépes nyelvészetbe		G	2	
ÁL-2XX	Speciális szeminárium		G	2	
ÁL-2XX	Speciális szeminárium		G	2	
ÁL-2XX	Speciális szeminárium		G	2	
	Szakzáró szakasz (2 te.)				
ÁL-500	Szakdolgozat		D		
ÁL-501	Szakzárovizsga		A	Abszolutórium	
	Diploma			*49 te.*	

Tárgyfelvétellel kapcsolatos tudnivalók:

A sorszámozott azonos című tanegységek közül az alacsonyabb számú megszerzése a magasabb számú elvégzésének előfeltétele.
A törzsképzési szakaszból tanegységet csak akkor lehet szerezni, ha a hallgató már elvégezte az alapozó képzési szakaszt.
Azonos című és számú tanegységekből a gyakorlati jegy és a vizsgajegy azonos félévben szerzendő meg - azaz egyszerre kell felvenni a kollokviummal záruló előadást és a hozzá tartozó, gyakorlati jeggyel záruló szemináriumot.

7

ÁLTALÁNOS ÉS ALKALMAZOTT NYELVÉSZET SZAK

SZAKGAZDA: ÁLTALÁNOS ÉS ALKALMAZOTT NYELVÉSZETI TANSZÉK =02=

ÁL-101 A nyelvi leírás elmélete [K,2ó.] Kelemen Sándor tud.mts.
ÁL-102 Logikai szintaxis és szemantika 1. [G,2ó.] Mekis Péter ts.
ÁL-111 Fonetika szeminárium 1. [G,1ó.] Földi Éva adj.
ÁL-112 Fonetika 1. [K,1ó.] Bolla Kálmán ny.prof.
ÁL-121 Szintaxis szeminárium 1. [G,1ó.] Gecső Tamás doc.
ÁL-122 Szintaxis 1. [K,2ó.] Gecső Tamás doc.
ÁL-131 Történeti nyelvészet 1. [K,2ó.] Horváth Katalin doc.
ÁL-141 Szemantika szeminárium 1. [G,1ó.] Balogh Péter adj.
ÁL-142 Szemantika 1. [K,2ó.] Horváth Katalin doc.
ÁL-151 Fonológia szeminárium 1. [G,1ó.] Földi Éva adj.
ÁL-152 Fonológia 1. [K,2ó.] Bolla Kálmán ny.prof.
ÁL-161 Morfológia [G,2ó.] Ladányi Mária doc.
ÁL-162 Nyelvtipológia [K,2ó.] Havas Ferenc doc.
ÁL-163 Szemiotika [K,2ó.] Kelemen Sándor tud.mts.
ÁL-164 Esettan [K,2ó.] Ladányi Mária doc.
ÁL-165/a Nyelvfilozófia 1. [K,2ó.] Kelemen János prof.
ÁL-165/b Nyelvfilozófia 1. [K,2ó.] Havas Ferenc doc.
ÁL-171 Alkalmazott nyelvészet [G,2ó.] Jónás Frigyes doc.
ÁL-173 A nyelvtudomány története 1. [K,2ó.] Gecső Tamás doc.
ÁL-175 Pszicholingvisztika [K,2ó.] Győri Miklós ts.
ÁL-176 Szociolingvisztika [G,2ó.] Ladányi Mária doc.
ÁL-177 Interlingvisztika [G,2ó.] Varga-Haszonits Zsuzsa doc.
ÁL-178 Bevezetés a számítógépes nyelvészetbe [G,2ó.] Bujdosó Iván tud.smts.
ÁL-201.01 Kontrasztív szemantikai elemzések [G,2ó.] Gecső Tamás doc.
ÁL-201.02 A 90-es évek szintaxiselméletei [G,2ó.] Gecső Tamás doc.
ÁL-201.03 Ógrammatikus és újgrammatikus nyelvelméletek eredetiben való tanulmányozása [G,2ó.] Gecső Tamás doc.
ÁL-201.04/a Szakdolgozati szeminárium [G,2ó.] Gecső Tamás doc.
ÁL-201.04/b Szakdolgozati szeminárium [G,2ó.] Ladányi Mária doc.
ÁL-201.04/c Szakdolgozati szeminárium [G,2ó.] Jónás Frigyes doc.
ÁL-201.05 Etimológia [G,2ó.] Horváth Katalin doc.
ÁL-201.06 Diskurzuselemzés: elméleti kérdések [G,2ó.] Ladányi Mária doc.
ÁL-201.07 Nyelvi feladatok a diákolimpiák anyagából [G,2ó.] Ladányi Mária doc.
ÁL-201.08 A magyar mint idegen nyelv módszerei 1. [G,2ó.] Jónás Frigyes doc.
ÁL-201.09 Nyelvpedagógia - pedagógiai alkalmazott nyelvészet [G,2ó.] Jónás Frigyes doc.
ÁL-201.10 Etnolingvisztika [G,2ó.] Füssi-Nagy Géza tud.fmts.
ÁL-201.11 Nyelvpolitika [G,2ó.] Szépe György prof.

ÁLTALÁNOS ÉS ALKALMAZOTT NYELVÉSZET SZAK

A szerves-dialektikus nyelvelmélet és hatásai

Emlékkonferencia
Zsilka János professzor (1930–1999) tiszteletére
születésének 85. évfordulója alkalmából

2015. OKTÓBER 16.

ELTE BTK, Múzeum krt. 4.
D épületi tanácsterem

PROGRAM

9:00–9:15 Megnyitó: Zsilka János és nyelvelmélete (LADÁNYI MÁRIA)

9:15–9:50 KÁLLAY GÉZA: Zsilka János és a jelentés elméletei
9:50–10:25 TOLCSVAI NAGY GÁBOR: A 'tulajdonképpeni' Zsilka János elméletében
10:25–11:00 HORVÁTH KATALIN: A pars pro toto elve az etimológiai kutatásban

11:00–11:15 Kávészünet

11:15–11:50 LADÁNYI MÁRIA: A jelentésintegráció és az igék jelentésrendszere
11:50–12:25 HRENEK ÉVA: A jelentésintegráció és a vonzatszerkezet változása közötti összefüggések
12:25–13:00 SPANNRAFT MARCELLINA: A jelentésintegráció módszerének alkalmazhatósága a közvetlen emberi kommunikáció területén

13:00–14:00 Ebédszünet

14:00–14:35 KOMLÓSI LÁSZLÓ IMRE: A metaforikus jelentésszerkesztés és az erődinamika összefüggései a természetes nyelvben (Zsilka Jánostól Leonard Talmyig)
14:35–15:10 DÉR CSILLA ILONA: Jelentésváltozás a szerves-dialektikus, ill. a grammatikalizáció-elméletben
15:10–15:45 KUGLER NÓRA: A többség *-ék* morfémás jelölésének nyelvváltozási folyamata. Kettősmozgások a mintázat jelentésváltozásában

15:45–16:00 Kávészünet

16:00–16:35 IMRÉNYI ANDRÁS: A mondattípusok implikatív rendszere
16:35–17:15 HAVAS FERENC: Mondatszerkezeti tipológia a szinkrónia és diakrónia egységében
17:15–17:50 VLADÁR ZSUZSA: Nyelvleírási kérdések az antik retorikákban

18:00–20:00 Emlékező beszélgetés